

ĐIỂM TIN CẢNH GIÁC DƯỢC

Tuần 2 tháng 7 năm 2026

Medsafe: Nhắc lại các tác dụng không mong muốn khi sử dụng corticosteroid tác dụng tại chỗ không đúng cách

Corticosteroid tác dụng tại chỗ thường được sử dụng để điều trị các bệnh viêm da, ví dụ như eczema. Hiệu quả của nhóm thuốc này đã được chứng minh rõ ràng, và các biến cố bất lợi nghiêm trọng của thuốc hiếm khi xảy ra khi thuốc được kê đơn và sử dụng đúng cách.

Mới đây, Medsafe tăng cường cảnh báo về nguy cơ xuất hiện các tác dụng không mong muốn nghiêm trọng tiềm ẩn do sử dụng không đúng cách corticosteroid tác dụng tại chỗ và khuyến nghị các biện pháp giúp giảm thiểu những nguy cơ này.

Sử dụng không đúng cách các corticosteroid tác dụng tại chỗ bao gồm việc sử dụng thuốc có hoạt lực không phù hợp cho từng vị trí trên cơ thể hoặc sử dụng thuốc với tần suất cao hơn hoặc trong thời gian dài hơn so với khuyến cáo.

Các tác dụng không mong muốn nghiêm trọng do sử dụng không đúng cách corticosteroid bôi ngoài da

Nguy cơ gặp các phản ứng có hai nghiêm trọng tăng lên khi sử dụng corticosteroid có hoạt lực mạnh, dùng kéo dài hoặc với tần suất cao, bôi lên các vùng da mỏng, băng kín vùng da bôi thuốc, hoặc sử dụng đồng thời với các corticosteroid đường dùng khác (ví dụ: đường uống hoặc liều cao dạng hít).

Các biến cố bất lợi trên da

Các phản ứng trên da đặc trưng bao gồm teo da (mỏng da), rạn da, giãn mao mạch (giãn tĩnh mạch mạng nhện), mụn trứng cá và làm nặng thêm tình trạng mụn trứng cá hoặc rosacea. Một số phản ứng như teo da có thể cải thiện dần sau khi ngừng điều trị, trong khi đó rạn da và giãn mạch thường là những tổn thương không hồi phục.

Các biến cố bất lợi toàn thân

Ức chế tuyến thượng thận do thuốc được hấp thu vào tuần hoàn toàn thân có thể xảy ra khi sử dụng các corticosteroid tác dụng tại chỗ có hoạt lực mạnh hoặc rất mạnh trong thời gian dài và quá mức. Tình trạng này có thể dẫn đến ức chế hồi phục trục hạ đồi - tuyến yên - thượng thận (HPA), hội chứng Cushing và suy thượng thận.

Hội chứng tổn thương da khi ngừng steroid tại chỗ

Hội chứng tổn thương da khi ngừng steroid tại chỗ (*Topical Steroid Withdrawal - TSW*) là một phản ứng hiếm gặp bùng phát sau khi ngừng sử dụng corticosteroid tác dụng tại chỗ, đặc biệt sau thời gian dài sử dụng không đúng cách và thường xuyên các corticosteroid có hoạt lực mạnh.

Các biểu hiện của hội chứng này bao gồm phát ban cấp tính, cảm giác bỏng rát, ngứa dữ dội và tình trạng da đỏ, tiết dịch, có thể lan rộng sang cả những vùng da không bôi thuốc. TSW có thể khó phân biệt với đợt bùng phát của bệnh lý da sẵn có hoặc với các bệnh lý da liễu khác có biểu hiện tương tự.

Khuyến cáo dành cho nhân viên y tế

- Kê đơn corticosteroid hoạt lực thấp nhất có hiệu quả để kiểm soát triệu chứng của người bệnh. Cần lưu ý rằng việc pha trộn corticosteroid tác dụng tại chỗ không làm giảm hoạt lực của thuốc.

- Tham khảo ý kiến bác sĩ chuyên khoa đối với những bệnh nhân cần điều trị liên tục với corticosteroid tác dụng tại chỗ có hoạt lực mạnh hoặc rất mạnh trong khoảng thời gian từ 4 tuần trở lên. Có thể cần bổ sung các biện pháp điều trị khác để kiểm soát bệnh da liễu.

- Hướng dẫn cụ thể cho người bệnh về vị trí và thời điểm sử dụng thuốc, tần suất sử dụng và thời gian điều trị.

- Đơn vị đầu ngón tay (*Fingerunit - FTU*) có thể giúp bác sĩ xác định chính xác lượng thuốc cần kê đơn. Đơn vị này cũng có thể được sử dụng để hướng dẫn người bệnh về lượng corticosteroid tác dụng tại chỗ cần dùng, giúp bảo đảm sử dụng đủ lượng thuốc đồng thời tránh dùng quá mức cần thiết.

- Nếu kê đơn nhiều chế phẩm corticosteroid tác dụng tại chỗ, cần giải thích rõ cho bệnh nhân về mức độ hoạt lực khác nhau của từng chế phẩm, cũng như hướng dẫn vị trí và thời điểm sử dụng tương ứng.

Khuyến cáo về ghi nhãn rõ ràng hơn đối với các chế phẩm corticosteroid tác dụng tại chỗ

Từ ngày 23/3/2028, thông tin về mức độ hoạt lực sẽ được ghi rõ trên bao bì của tất cả các chế phẩm corticosteroid tác dụng tại chỗ sử dụng trong điều trị các bệnh viêm da (như Bảng 1). Thay đổi này sẽ giúp người bệnh nhận biết đúng chế phẩm cần sử dụng và giảm nguy cơ vô tình sử dụng corticosteroid có hoạt lực mạnh hơn trên các vùng cơ thể nhạy cảm hơn.

Quy định này không áp dụng đối với nhãn cấp phát thuốc tại nhà thuốc. Tuy nhiên, Medsafe khuyến khích các dược sĩ ghi bổ sung thông tin về mức độ hoạt lực trên nhãn thuốc khi cần thiết.

Bảng 1. Quy định ghi nhãn mức độ hoạt lực đối với corticosteroid tác dụng tại chỗ áp dụng từ ngày 23 tháng 3 năm 2028

Mức độ hoạt lực	Ví dụ	Thông tin ghi trên nhãn sản phẩm
Yếu	Hydrocortisone	Corticosteroid nhẹ

Trung bình	Clobetasone Hydrocortisone butyrate Triamcinolone acetonide	Corticosteroid trung bình
Mạnh	Betamethasone valerate Betamethasone dipropionate Mometasone furoate Methylprednisolone aceponate	Corticosteroid mạnh
Rất mạnh	Clobetasol propionate Betamethasone dipropionate (dạng bào chế tối ưu hóa)	Corticosteroid rất mạnh

Nguồn: canhgiacduoc.org.vn